

پیش‌نشاط در جامعه کار و تولید

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور: پیمایش نشاط در جامعه کار و تولید/ تحقیق و تألیف بهزاد دمازی ... [و دیگران]: با همکاری حسین میرزایی، فاطمه خلیل ارجمندی، مرضیه خونانی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات طب و جامعه، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۲۸ ص.؛ مصور(رنگی)، جدول(رنگی)، نمودار(رنگی)، نقشه.

شابک: 978-600-7222-38-6

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: تحقیق و تألیف بهزاد دمازی، سیدحسین المذنی، حبیب‌الله مسعودی‌فرید، فرشید علاء‌الدینی، سهند ریاضی. یادداشت: کتابنامه.

موضوع: شادی -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی -- نمونه پژوهی

موضوع: Cheerfulness -- Case studies -- Iran -- Social aspects

موضوع: شور زندگی -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی -- نمونه پژوهی

موضوع: Iran -- Case studies -- Social aspects

موضوع: کار و دarg -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Case studies -- Iran -- Lab

موضوع: کار و اشتغال -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Case studies -- Iran -- Work

شناسه افزوده: دمازی، بهزاد، ۱۳۵۲ -

شناسه افزوده: میرزایی، حسین، ۱۳۶۴ -

شناسه افزوده: خلیل ارجمندی، فاطمه، ۱۳۶۰ -

شناسه افزوده: خونانی، مرضیه، ۱۳۵۷ - همکار

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ پ ۲ش/ BF۵۷۵

رده بندی دیویی: ۹۵۵/ ۴۲۰ ۱۵۲/

شماره کتابشناسی ملی: ۵۲۶۴۳۹۵

پیمایش نشاط جامعه کار و تولید

تحقیق و تألیف:

دکتر بهزاد دمازی، سید حسین المذنی، دکتر حبیب‌الله مسعودی‌فرید

دکتر فرشید علاء‌الدینی و دکتر سهند ریاضی

با همکاری:

حسین میرزایی، فاطمه خلیل ارجمندی و مرضیه خونانی

ناشر: انتشارات طب و جامعه

تیراژ: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول

تابستان ۱۳۹۷

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۲۲-۳۸-۶

ISBN: 978-600-7222-38-6

این کتاب به سفارش، اداره کل امور اجتماعی معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت امور اجتماعی سازمان بهزیستی کشور به چاپ رسیده است و قابل فروش نیست.

«کلیه حقوق متعلق به اداره کل امور اجتماعی معاونت فرهنگی اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، معاونت اجتماعی سازمان بهزیستی کشور و گروه تحقیقات مؤلفه‌های اجتماعی سلامت (مؤسسه ملی تحقیقات سلامت) می‌باشد»

فهرست عناوین

۹	چکیده
۱۳	فصل اول) مقدمه و روش
۱۵	□ مقدمه
۲۰	□ روش
۲۳	فصل دوم) یافته‌ها
۳۳	فصل سوم) بحث و نتیجه‌گیری
۳۷	منابع
۳۹	پیوست‌ها
۳۹	□ پیوست ۱) سوالات پرسشنامه
۴۱	□ پیوست ۲) دستورالعمل پرسشگری
۴۳	□ پیوست ۳) دستورالعمل انتخاب نمونه‌ها
۴۵	□ پیوست ۴) لیست کارگاه‌ها
۷۹	□ پیوست ۵) جداول نتایج آماری پیمایش

مقدمه

مفهوم نشاط شادکامی^۱، مفهومی چند بعدی و پیچیده است که علاوه بر بعد اقتصادی ابعاد دیگری را نیز شامل می‌شود.

اولین نقشه جهانی نشاط با نظارت سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۰۶ تهیه و منتشر شد. در این نقشه رتبه ایران بین ۱۷۸ شو. ۹۳ بود. در گزارش ۲۰۱۵ نقشه جهانی نشاط که بر اساس اطلاعات ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴ کشورهای تهیه شد در مجموع هشت شاخص تولید ناخالص ملی، حمایت اجتماعی، امید زندگی سالم، آزادی، سخاوت، رفساد در کشور و دیستونی (حس مثبت شامل وضعیت خنده و لذت دیروز و منفی شامل وضت سرانی، ناراحتی و عصبانیت دیروز) اندازه‌گیری و مقایسه شد. در این گزارش، ایران رتبه ۱۱۰ بین ۱۵۸ کشور را دارا است. از آنجایی که تاکنون مطالعه جامعی جهت تعیین وضعیت نشاط در جامعه کار و تولید انجام نشده است، هدف از پیمایش حال حاضر به دست آوردن برآوردی از نشاط در جامعه کار و تولید می‌باشد.

روش

این مطالعه پژوهشی توصیفی مقطعی برای سنجش میزان نشاط در جامعه کار و تولید کشور است که با همکاری معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی، مرکز اجتماعی سازمان بهزیستی کشور و نیز مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۵ انجام شده است.

داده‌های این پیمایش از طریق مصاحبه پرسشگران آموزش‌دیده بر مبنای پرسشنامه ساختارمند گردآوری شدند. پرسشنامه استفاده شده در این مطالعه یک پرسشنامه ۴۰ سؤالی شامل دو قسمت

^۱ Happiness

بود، قسمت اول (Cover) شامل اطلاعات زمینه‌ای پرسش‌شوندگان (۲۶ سؤال) و قسمت دوم، پرسشنامه سنجش نشاط (۱۴ سؤال) بود. از پاسخ‌دهندگان خواسته شد تا میزان موافقت خود را با هریک از گویه‌ها با گزینه‌های خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم و نظری ندارم مشخص نمایند. در هر استان در صورت در نظر گرفتن شیوع ۵۰٪ و خطای ۵٪ و خطای نوع اول ۵٪، ۴۰۰ نمونه نیاز بود. روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی بر اساس استفاده لیست اعداد تصادفی بود. برای سه استان خراسان رضوی، تهران و اصفهان به علت تعداد بیشتر کارگران، دو برابر نمونه انتخاب گردید که جمعاً ۱۳۶۰۰ نمونه پیش‌بینی گردید.

یافته‌ها

در پایان مطالعه از ۱۳۶۰۰ نفر در ۳۸۰ محیط کار در ۳۱ استان کشور پرسشنامه تکمیل گردید که ۸۵/۵ درصد مرد و ۱۴/۵ درصد زن با میانگین سابقه کار ۱۱/۳ سال بودند. بر اساس نتایج این مطالعه مانگن کشوری نشاط در جامعه کار و تولید ۳/۶۴ به دست آمد، میانگین نشاط در استان بوشهر بیشترین مقدار (۲/۸۲) و در استان هرمزگان کم‌ترین مقدار (۳/۲۹) را نشان داد. در این پیمایش کمترین امتیاز مربوط به گویه «پول کافی برای تأمین زندگی‌ام دارم» و پس از آن، گویه بیستم «خس می‌کنم مورد حمایت دیگران هستم» بود.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به چالش‌هایی که سازمان‌ها امروزه با آن مواجه هستند ایجاب سازمان شاد یکی از نیازهای استراتژیک برای موفقیت در بلندمدت می‌باشد، به این دلیل که کارکنان شاد نسبت به سازمان متعهدترند و با افزایش نشاط افراد در سازمان‌ها میزان فرسودگی شغلی و همچنین غیبت از کار کاهش می‌یابد، و احتمال کمتری وجود دارد که افراد شغل خود را ترک کنند.

در این مطالعه کمترین امتیاز مربوط به گویه شماره ۱۹ «پول کافی برای تأمین زندگی‌ام دارم» بوده است که نشان‌دهنده نقش پررنگ عوامل اقتصادی بر احساس شادکامی می‌باشد. همبستگی بین وضعیت اقتصادی با میزان احساس شادکامی در سایر مطالعات انجام شده در کشور نیز نشان داده شده است. همچنین مشاهده شده است که کشورهای دارای توزیع عادلانه درآمد وضعیت بهتری در زمینه شاخص‌های نشاط دارند و به همین دلیل امروزه معتبرترین رویکرد سلامت همگانی برای

کشورهای در حال توسعه رشد اقتصادی به همراه توزیع عادلانه درآمد پیشنهاد شده است. وقتی هدف رشد اقتصادی توأم با توزیع عادلانه باشد برای دستیابی به این هدف سیاست‌های کلانی باید در کشور تنظیم شود؛ از تضمین حقوق شهروندی، جمع‌آوری و بازتوزیع عادلانه مالیات، فراهم آوردن بستر برای سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال تا افزایش بودجه بخش آموزش عمومی و عالی کشور و سیاست ملی تفریحات در جامعه فقط بخشی از این موارد است.

علاوه بر این، دومین گویه با کمترین امتیاز گویه شماره ۲۰ «حس می‌کنم مورد حمایت دیگران هستم» است، بدین معنا که حمایت اجتماعی علاوه بر آن که مستقیماً یکی از مؤلفه‌های اجتماعی مهم مؤثر بر سلامت می‌باشد به طور غیرمستقیم نیز از طریق تأثیر بر روی شاخص‌هایی مثل نشاط بر روی سلامتی تأثیر دارد.

در بررسی‌های که صورت گرفته یکی از دلایل بروز اعتیاد، فقدان نشاط اجتماعی می‌باشد. مطالعات نشان داده است که برنامه‌های پیشگیری از اعتیاد در محیط‌های صنعتی و ایجاد واحدهای همیار کارکنان می‌تواند بروز اعتیاد را کم کند به همین دلیل تخصیص منابع بیشتر توسط دستگاه‌های متولی و تعهد سندیکاهای کارفرمایی برای سرمایه‌گذاری روی این موضوع ضروری است. با توجه به این که توصیه‌های مختلفی برای سیاست‌گذاری در این زمینه وجود دارد؛ پیشنهادهای زیر برای کاهش مصرف مواد در محیط‌های صنعتی ارائه می‌شود:

۱. حمایت‌طلبی برای کلیه ذینفعان وزارتخانه‌های مرتبط، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، سندیکاهای کارفرمایی، خانه کارگر و ...
۲. هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی بر اساس نتایج این مطالعه با مشارکت کلیه ذینفعان
۳. توسعه و فعال‌سازی مراکز سلامت درون محیط‌های صنعتی آن گونه که در قانون مربوطه آمده است برای ارائه خدمات پیشگیرانه
۴. تشویق سندیکاهای کارفرمایی که به همه ابعاد سلامت کارکنان اهمیت می‌دهند.
۵. تلاش برای رایزنی، قانع‌سازی و حمایت‌طلبی در سطوح ارشد کشور برای بهبود و ارتقای سیاست‌های کلان کشور